

แนวทางการจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล โดยหน่วยงานภาคเอกชน

กิตติพงศ์ นครวางค์ *
รองศาสตราจารย์ พิณิจ ทิพย์มณี **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชน โดยทำการศึกษาลักษณะกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีของไทย ทั้งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งรวมถึงกฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการแทนเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ. 2551 พบว่าไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายใดที่กำหนดให้สามารถดำเนินการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชนได้ อันทำให้เกิดปัญหาความยุติธรรมที่ล่าช้า เนื่องจากการบังคับคดีของไทยต้องทำโดยอาศัยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น ซึ่งการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในทางศาลนั้นมีความล่าช้า อันเนื่องมาจากมีคดีความที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก แม้ว่าศาลจะได้ใช้วิธีดำเนินการกระบวนการพิจารณาแบบต่อเนื่องแล้ว ก็ไม่อาจแก้ปัญหาเรื่องความล่าช้าดังกล่าวได้ อีกทั้งปัญหาความล่าช้าอันเกิดจากการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี อันเนื่องมาจากอัตรากำลังพลของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งไม่เพียงพอต่อปริมาณงานด้านการบังคับคดี ดังนั้นเพื่อให้งานด้านการบังคับคดีมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องทำการศึกษานโยบายการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชนของต่างประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชนขึ้นในประเทศไทย

โดยผลจากการศึกษาแนวทางของต่างประเทศพบว่า การบังคับคดีในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา รวมถึงประเทศอังกฤษ นั้นได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานบังคับคดีเอกชนสามารถดำเนินการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้ โดยที่คู่ความไม่ต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลและเพื่อเป็นการปลดปล่อยภาระของศาล พร้อมทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ประชาชนที่จะสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาสร้างความรวดเร็วในแง่งานด้านการบังคับคดีได้ ซึ่งหน่วยงานภาคเอกชนนั้นมีความสามารถในการดำเนินการบังคับคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายของไทยในส่วนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการเพิ่มเติมสิทธิของเจ้าหนี้ให้สามารถนำข้อพิพาทอันเกิดจากการผิดนัดชำระหนี้ของ

* นักศึกษาลัทธิสุตฺตนิคตศตฺตรมหาบัณฑิต คณะนิคตศตฺตร ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลูกหนี้เข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้ และเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้ ซึ่งในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลนั้นให้พนักงานบังคับคดีนั้นมีอำนาจออกคำบังคับรวมถึงอำนาจออกหมายบังคับคดีได้ด้วยตนเอง เพื่อดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การขายทอดตลาดทรัพย์สิน รวมถึงการขับไล่และรื้อถอนทรัพย์สินได้ โดยที่คู่ความไม่ต้องดำเนินการผ่านกระบวนการทางศาล และเพื่อให้อำนาจหน่วยงานภาคเอกชนสามารถดำเนินการบังคับคดีได้เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานบังคับคดีเอกชนขึ้น เพื่อรับรองการทำงานของภาคเอกชนที่จะเข้ามาแบ่งเบาหน้าที่ของภาครัฐ

1. บทนำ

ปัจจุบันปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านกระบวนการยุติธรรมในแต่ละชั้นของกระบวนการยุติธรรมนั้นยังไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ประกอบกับการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาจทำให้เกิดข้อพิพาทที่จะเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมไทยมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีระบบกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่างๆ มาใช้บังคับ เพื่อปรับปรุงบทบาทการทำงานด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อลดปริมาณงานด้านกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคดีของศาลหรือการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี รวมถึงการส่งเสริมหรือการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม

ในปัจจุบันงานด้านการบังคับคดีมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงเพียงหน่วยงานเดียว คือ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ และการบังคับคดีในปัจจุบันมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายประการ ซึ่งจากหลักการและโครงสร้างในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย มิได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงถือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานด้านกระบวนการยุติธรรม โดยพบปัญหาในเรื่องความล่าช้าในการดำเนินคดีตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ปัญหาค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการดำเนินการบังคับคดี ปัญหาอัตราค่าล้างพลที่มีไม่เพียงพอต่อปริมาณงานด้านการบังคับคดี ซึ่งแม้ปัจจุบันกรมบังคับคดีได้มีนโยบายถ่ายโอนงานด้านการบังคับคดีบางส่วนให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินการได้ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขของบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ. 2551 ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบังคับคดีก่อนการฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่หลายประเทศนำมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีเอกชน มีอำนาจในการดำเนินการบังคับคดีได้ โดยที่คู่ความไม่ต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล อันมีผลเป็นการปลดปล่อย

ภาระของศาลและสามารถอำนวยความสะดวกได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้มีการบัญญัติให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางการจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชนขึ้น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการร่างกฎหมาย เพื่อให้มีการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชน มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายในประเทศไทยต่อไป

2. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยภาคเอกชนของประเทศไทยและของต่างประเทศ

2.1 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลของต่างประเทศ

(1) ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law Systems)

สาธารณรัฐฝรั่งเศส กำหนดให้พนักงานบังคับคดีเอกชน (Huissiers) สามารถดำเนินการบังคับคดีในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ² (Officier Ministeriel) มีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ค.ศ. 1870 และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระที่ไม่ใช่ข้าราชการและไม่ใช่เอกชนโดยแท้ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานกึ่งสาธารณะ³ (Quasipublic Officer) โดยรัฐไม่ได้ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณแต่อย่างใด ซึ่งเป็นการดำเนินการในฐานะวิชาชีพพนักงานบังคับคดี มีอำนาจออกหมายบังคับคดีเช็คโดยการประทับตราลงไปในส่วนล่างของเช็คที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ เพื่อให้มีผลบังคับในทางกฎหมายเป็นการออกหมายบังคับคดี มีผลเสมือนหนึ่งมีคำพิพากษาของศาลแล้ว⁴ ซึ่งพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ นำออกขายทอดตลาดได้ทันที โดยเจ้าหนี้หรือผู้ทรงเช็คไม่ต้องนำคดีไปฟ้องร้องต่อศาลแต่อย่างใด รวมถึงการขับไล่ผู้เช่าตามสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีสัญญาระบุไว้ชัดเจน ซึ่งพนักงานบังคับคดีจะเรียกให้ผู้เช่าชำระเงินที่ค้างอยู่ หากลูกหนี้เพิกเฉยเจ้าพนักงานบังคับคดีจะดำเนินการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ลงบันทึกประจำวันแล้วดำเนินการขอหมายบังคับคดีจากศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ขับไล่ลูกหนี้ โดยพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการทุกขั้นตอนได้ด้วยตนเอง⁵

(2) ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law Systems)

ประเทศอังกฤษ มีพนักงานบังคับคดีที่เป็นภาคเอกชน 2 ประเภท คือ พนักงานบังคับคดีประเภท Certificated Bailiffs ซึ่งได้รับอนุญาตจากศาลสูง (High Court) ให้สามารถบังคับคดีในหนี้ของรัฐบางประเภทได้ เช่น หนี้ภาษีของรัฐ หนี้ค่าปรับจราจร โดยสามารถยึดและขายทรัพย์สินของลูกหนี้ ออกขายทอดตลาดเพื่อนำมาเงินชำระหนี้ที่ค้างชำระ ซึ่งการบังคับคดีดังกล่าวของ Certificated Bailiffs นั้น

² คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (2559) : แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2559 : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม หน้า 138

³ ธนกร วรปรัชญากุล : เจ้าพนักงานบังคับคดีในฝรั่งเศส สืบค้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2558 จาก www.humanrights.ago.go.th/index.php?option=com

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 673

⁵ พีรยา พรหมพารักษ์ (2553) : แนวทางการถ่ายโอนงานด้านการบังคับคดีสู่ภาคเอกชน : วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 138

สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาของศาล แต่เป็นการบังคับคดีตามหน้าที่ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้สามารถกระทำได้ และยังรวมถึงการได้รับมอบอำนาจให้มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของรัฐและหนี้ในนามขององค์กรอื่นได้ เช่น หนี้ของศาลคดีหูโทซ (Magistrate's courts) และพนักงานบังคับคดีประเภท Private Bailiffs ซึ่งไม่มีการกำหนดคุณสมบัติสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่งไว้ แต่ขึ้นอยู่กับบริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติการจ้างบุคคลเป็นพนักงานบังคับคดีหรือไม่ โดยรัฐจะเข้ามากำกับดูแลในเรื่องอัตราการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม (Fee) และค่าบริการ (Charges) สำหรับพนักงานบังคับคดีเอกชน และมีกรมอธิบดีศาลสูงสุดออกหลักเกณฑ์ National Standards for Enforcement Agents เพื่อกำหนดแนวทางสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพพนักงานบังคับคดี⁶

สหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการแยกหน่วยงานทางแพ่งและทางอาญาออกจากกันโดยสิ้นเชิง โดยในระดับสหรัฐ (Federal) นั้นมี United States Marshal (US Marshal) ทำหน้าที่ดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยมีองค์กร United States Marshal Service (USMS) ของกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของ US Marshal ส่วนในระดับมลรัฐมีนายอำเภอ (Sheriff) เป็นเจ้าหน้าที่หลักในการบังคับตามกฎหมายของท้องถิ่น และมี Repo Man ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเจ้าหนี้ในการเข้าครอบครองทรัพย์สินของเจ้าหนี้ โดยอาศัยสิทธิของเจ้าหนี้ ซึ่งสามารถเข้าทำการยึดทรัพย์สินได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ (Default) ตามที่ตกลงกันไว้กับเจ้าหนี้ และมีหน้าที่นำทรัพย์สินออกขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยมีการทำหนังสือบอกกล่าวการยึดทรัพย์สินแจ้งไปยังลูกหนี้ รวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบซึ่งรวมถึงค่าจ้างด้วย

2.2 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับคดีของไทย

(1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดให้การบังคับคดีนั้นทำได้ก็แต่โดยอาศัยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น ซึ่งคู่ความต้องนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการทางศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง⁷ โดยก่อนที่จะนำคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการบังคับคดี ศาลต้องมีคำบังคับเพื่อกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด หากลูกหนี้เพิกเฉยให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่อไป ซึ่งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องนำหมายบังคับคดีดังกล่าวไปร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีรับเรื่องไว้เพื่อดำเนินการบังคับคดี⁸ ตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

(2) กฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการแทนเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ.2551 กำหนดให้เอกชนผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการ

⁶ สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ และคณะ (2550) : รายงานการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับคดีแพ่ง สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 20

⁷ เจริญชัย อัครพริยอนันต์ (2555) : กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 3-4 หน้า 490

⁸ จริญญา ภักดีธนากุล (2556) : กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยามพรีนติ้ง (ประเทศไทย)

แทนเจ้าพนักงานบังคับคดีนั้น ทำได้เพียงการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้มีการประเมินราคาโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีมาแล้วในราคาทุนทรัพย์สินไม่เกินห้าล้านบาท และให้จัดทำบัญชีรับจ่ายเงินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียจากการดังกล่าวเท่านั้น และกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้รับมอบหมายต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางด้านกฎหมาย การเงิน หรือบัญชี และต้องสำเร็จหลักสูตรการอบรมเกี่ยวกับงานบังคับคดี โดยยื่นคำขอต่ออธิบดีกรมบังคับคดีตามแบบที่อธิบดีกำหนด และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีผู้มอบหมายทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบหมายให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และการให้อำนาจอธิบดีกรมบังคับคดีในการเพิกถอนรายชื่อผู้รับมอบหมายได้⁹

(3) กฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลในปัจจุบัน 1) กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับจำหน่าย ซึ่งผู้รับจำหน่ายที่ต้องการบังคับจำหน่ายจะต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยสิ้นเชิงภายในเวลาอันสมควรซึ่งต้องระบุไว้ในหนังสือบอกกล่าว หากลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำหน่ายขอที่จะเอาทรัพย์สินที่รับจำหน่ายออกขายทอดตลาดได้ โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล¹⁰ 2) การยึดทรัพย์สินตามสัญญาเช่าซื้อ หรือการกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ มีลักษณะเสมือนเป็นการบังคับคดีได้โดยการยึดทรัพย์สินนั้นกลับมาอยู่ในความครอบครองของตน ซึ่งการกลับเข้าครอบครองดังกล่าวแม้ผู้ให้เช่าซื้อไม่ยินยอมส่งมอบทรัพย์สินให้ ผู้ให้เช่าซื้อสามารถอ้างสิทธิความเป็นเจ้าของในการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อได้โดยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษายึดทรัพย์สินกลับมาสู่การครอบครองของตนเอง 3) กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ เจ้าหนี้สามารถบังคับหลักประกันโดยเอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิของตนหรือจำหน่ายทรัพย์สินได้ เมื่อได้มีหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายในกำหนดแล้ว แต่ลูกหนี้เพิกเฉย

(4) หลักกฎหมายว่าด้วยการระงับข้อพิพาททางเลือก การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นมีหลักเกณฑ์กำหนดให้คู่กรณีฝ่ายที่ประสงค์จะบังคับตามคำชี้ขาด ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนด โดยให้ศาลริบทำการไต่สวนว่ามีการทำคำชี้ขาดถูกต้องหรือไม่ หากไต่สวนโดยฟังพยานหลักฐานและคำคัดค้านของคู่ความฟังไม่ขึ้น ศาลต้องพิพากษาบังคับตามคำชี้ขาดเดิมแล้วให้ฝ่ายที่ชนะตามคำชี้ขาด นำคดีเข้าสู่การบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีต่อไป

(5) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้อำนาจภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินการด้านกิจการรังวัดที่ดินแทนเจ้าพนักงานที่ดิน สังกัดกรมที่ดิน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐได้ โดยมีการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ การเข้าสู่ตำแหน่ง การควบคุมและการกำกับดูแลช่างรังวัดเอกชนไว้อย่างชัดเจน

⁹ กฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการแทนเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ.2551

¹⁰ เสนีย์ ปราโมช (2525) : คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำนำ : กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ หน้า 135

3. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชน

3.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล

(1) ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล กฎหมายของไทยไม่ว่าจะเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ หรือกฎหมายสารบัญญัติรวมถึงกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวงต่างๆ ไม่ได้มีบทบัญญัติให้สามารถดำเนินการบังคับคดีก่อนฟ้องโดยหน่วยงานภาคเอกชนไว้แต่อย่างใด

(2) ปัญหาความล่าช้าในการบังคับคดี ทั้งความล่าช้าอันเกิดจากตัวบทกฎหมาย โดยการกำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์ในชั้นบังคับคดีได้ในส่วนที่ไม่ใช่เนื้อหาแห่งคดี เช่นการร้องคัดค้านการยึดทรัพย์ที่มีกรรมสิทธิ์ของเจ้าของรวม และความล่าช้าจากการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ในเรื่องการออกคำบังคับที่ต้องกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระหนี้ การยื่นคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี การขอตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งมีกำหนดระยะเวลาที่ยาวนานอันสร้างความเสียหายแก่ฝ่ายเจ้าหนี้ได้ ความล่าช้าจากการกำหนดวิธีการบังคับคดีเพื่อชำระหนี้ซึ่งมีเพียงการกำหนดให้นำทรัพย์ที่ยึดหรืออายัดได้นั้นออกขายทอดตลาดเพียงวิธีเดียวโดยไม่พยายามหาวิธีการอื่นให้นอกจากการขายทอดตลาด ความล่าช้าในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล เนื่องจากปริมาณคดีที่อยู่ในระบบความถี่ที่อยู่ระหว่างพิจารณาและอยู่ระหว่างรอการพิจารณานั้นมีจำนวนมาก ศาลจึงไม่อาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งหมดได้ด้วยความเร็ว ความล่าช้าในชั้นบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งมีอัตรากำลังผลไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เข้าสู่การบังคับคดีที่มีปริมาณมาก

(3) ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบังคับคดีตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการบังคับคดีโดยผ่านกระบวนการทางศาล ผู้นำคดีไปฟ้องร้องต่อศาลจำต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลตามทุนทรัพย์ของคดี ซึ่งในการฟ้องคดีคู่ความต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการว่าจ้างทนายความ แม้ในผลท้ายที่สุดฝ่ายที่แพ้คดีอาจเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบที่สุดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติผู้นำคดีขึ้นสู่ศาลจำต้องเตรียมค่าใช้จ่ายไว้เพื่อดำเนินการทางคดีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3.2 ปัญหาหลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาคดีที่ควรเข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล

(1) ปัญหาทางกฎหมายอันทำให้เกิดหลักเกณฑ์ในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล เป็นการศึกษาจากรูปแบบคดีของต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรเช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งมีการศึกษาจากการบังคับคดีในความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค¹¹ การบังคับคดีโดยการขับไล่กรณีผิดสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์¹² การบังคับคดีตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ เพื่อนำมาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการกำหนดแนวทางการจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชน

¹¹ พิรยา พรหมพาร์ักษ์ (2553) : แนวทางการถ่ายโอนงานด้านการบังคับคดีสู่ภาคเอกชน : วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 138

¹² ธนกร วรปรัชญกุล : เจ้าพนักงานบังคับคดีในฝรั่งเศส สืบค้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2558 จาก

www.humanrights.ago.go.th/index.php?option=com

(2) ซึ่งผลจากการศึกษาหลักเกณฑ์พบว่า มีหลักแห่งการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหน้าที่¹³ หลักแห่งข้อสัญญาที่ได้มีการตกลงกันไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐานทางคดี หลักของการผิदनัดชำระหนี้ และหลักเกณฑ์สำคัญคือการรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติ ว่าลูกหนี้ผิदनัดชำระหนี้จริงโดยลูกหนี้ไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจบังคับคดีไปในทางที่เป็นการใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาด อันเป็นการใช้อำนาจตุลาการซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงหลักแห่งการหลีกเลี่ยงกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และหลักเกณฑ์การบังคับชำระหนี้โดยพลการโดยไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย

3.3 ปัญหาและวิธีการในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยภาคเอกชน

(1) ปัญหาความเป็นไปได้ในการจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล โดยหน่วยงานภาคเอกชนของไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าควรปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อให้สามารถเกิดระบบการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยภาคเอกชนได้ รวมถึงการวิเคราะห์ด้านนโยบายของรัฐ ซึ่งรัฐและกรมบังคับคดีนั้นมึนโยบายให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการแทนภาครัฐเพื่อแบ่งเบาภาระของภาครัฐ และการวิเคราะห์ด้านบุคลากรซึ่งปัจจุบันกรมบังคับคดีมีข้อจำกัดด้านกำลังพลที่ไม่เพียงพอต่องานด้านการบังคับคดีที่มีปริมาณมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่อาจเพิ่มอัตราค่าจ้างได้

(2) การวิเคราะห์คุณสมบัติที่เหมาะสมของภาคเอกชนที่จะเข้ามาดำเนินการบังคับคดีแทนภาครัฐ ซึ่งควรมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐและมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับเนติบัณฑิตยสภา เนื่องจากผลการศึกษานั้นพนักงานบังคับคดีเอกชนควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ในระดับที่เหมาะสมต่อวิชาชีพพนักงานบังคับคดีด้วย

(3) ด้านการกำหนดสถานะและค่าตอบแทนที่เอกชนควรได้รับจากการดำเนินการบังคับคดี ซึ่งควรลักษณะเป็น “วิชาชีพด้านการบังคับคดี” เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ไม่ใช่ข้าราชการและไม่ใช่ออกชนโดยแท้ สามารถดำเนินการได้โดยเอกเทศตามที่กฎหมายรับรอง และไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาจากระบบราชการ ไม่ได้รับค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน

(4) ปัญหาด้านค่าตอบแทนพนักงานบังคับคดีเอกชน ซึ่งควรมีรายได้จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม (Fee) ในอัตราเดียวกันกับเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐ แต่ทั้งนี้สามารถเรียกเก็บค่าบริการ (charge) เพื่อเป็นค่าตอบแทนจากการดำเนินการบังคับคดีได้

(5) ด้านความรับผิดชอบของพนักงานบังคับคดีเอกชน เนื่องจากไม่ได้อยู่ภายใต้กฎหมายความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ได้กระทำไปโดยใช้อำนาจรัฐดังนั้น เอกชนที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการบังคับคดีจึงต้องวางหลักประกันทั่วไปต่อสภาวิชาชีพบังคับคดีและวางหลักประกันเฉพาะคดีต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบังคับคดีของเอกชน

(6) ด้านการควบคุมและการกำกับดูแลภาคเอกชนที่เข้ามาดำเนินการบังคับคดี ควรให้มีการควบคุมและกำกับดูแลโดย สภาวิชาชีพบังคับคดี และคณะกรรมการบังคับคดีเอกชน รวมถึงควบคุมการ

¹³ วรชัย บุญบำรุง (2546) แนวคิดการใช้สิทธิทางศาล วารสารนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 หน้า 33

ดำเนินการบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐผู้อนุญาตเป็นรายคดี เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการทำงานของเอกชน และการควบคุมจากผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าจะเป็นพนักงานบังคับคดีเอกชนคดีด้วยกัน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับคดีของเอกชนดังกล่าว

3.4 ผลที่คาดว่าจะได้จากการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยภาคเอกชน

(1) ข้อดีของการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล เพื่อสร้างความรวดเร็วในการบังคับชำระหนี้ และลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน รวมถึงการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ทำให้ลดผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ทั้งยังสามารถลดต้นทุนในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนได้ สามารถเพิ่มกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่หลากหลาย และเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงานยุติธรรมทั้งระบบ

(2) รูปแบบคดีที่ควรเข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งคดีที่ควรเข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล ควรเป็นหลักเกณฑ์แห่งข้อสัญญาที่ได้มีการตกลงกันไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐานทางคดีหลักของการผัดนัดชำระหนี้ และหลักเกณฑ์สำคัญคือการรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่าลูกหนี้ผัดนัดชำระหนี้จริง โดยลูกหนี้ไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจบังคับคดีไปในทางที่เป็นการใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีอันเป็นการใช้อำนาจตุลาการซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงหลักแห่งการหลีกเลี่ยงกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และหลักเกณฑ์การบังคับชำระหนี้โดยพลการโดยไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจมีลักษณะเช่นเดียวกับต่างประเทศที่พนักงานบังคับคดีเอกชนสามารถบังคับคดีเช็ค สามารถบังคับคดีโดยการขังลูกหนี้ตามสัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์ รวมถึงการบังคับคดีตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือบังคับคดีอื่น ๆ ที่เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้นได้

(3) คดีที่ไม่ควรนำเข้ามาสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล ควรเป็นคดีที่ต้องมีการวินิจฉัยชี้ขาดถึงความยุติธรรมโดยอำนาจศาล หรือคดีที่คู่ความมีข้อโต้แย้งหรือต่อสู้ คดีที่ไม่มีข้อพิพาทที่จำต้องอาศัยอำนาจศาลในการสั่งคดีว่าฝ่ายใดผิดถูกเพียงใด คดีที่ต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนดค่าเสียหายหรือคดีที่ไม่อาจคำนวณค่าเสียหายเป็นตัวเลขได้ คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน หรือคดีที่จะต้องอาศัยอำนาจและดุลพินิจของศาลในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

4. สรุปและเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาพบว่า การบังคับคดีของประเทศไทยกำหนดไว้เพียงให้มีการบังคับคดีได้ก็ต่อเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแล้วเท่านั้น การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลนั้นยังไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ดังนั้นเพื่อให้การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยภาคเอกชนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้นั้น จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายในหลายส่วนดังต่อไปนี้

4.1 การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเพิ่มเติมสิทธิของเจ้าหนี้ซึ่งควรกำหนดให้เจ้าหนี้สามารถนำข้อพิพาทเข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีพร้อมพยานหลักฐานแห่งมูลหนี้ ว่าลูกหนี้ได้มีการผัดนัดชำระหนี้จริงและเป็นหนี้ที่มีจำนวนที่

แน่นอน เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามมูลหนี้ดังกล่าวได้ ทั้งนี้การบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลต้องไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อศาลสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม โดยอาจจะกำหนดหลักเกณฑ์ของคดีซึ่งเจ้าหนี้สามารถเข้าสู่การบังคับคดีก่อนฟ้องไว้ เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ และมีพยานหลักฐานสำคัญซึ่งฟังได้ว่ามูลหนี้ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นมูลหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายและมีจำนวนแน่นอนที่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ และการรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติ ซึ่งลูกหนี้ไม่อาจมีข้อโต้แย้งหรือข้อต่อสู้ใด ๆ โดยรับฟังได้ว่าการผิดนัดชำระหนี้กันจริง

ทั้งนี้ต้องกำหนด ข้อยกเว้น ในการบังคับคดีที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของลูกหนี้มากเกินสมควร ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องดำเนินการโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อนเพื่อรับรองการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการบังคับคดีดังกล่าวและเพื่อไม่ให้ขัดต่อความสงบเรียบร้อย

4.2 แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการของพนักงานบังคับคดีในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังต่อไปนี้

(1) เรื่องการให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้อำนาจในการดำเนินการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย โดยอาศัยอำนาจจากหมายบังคับคดี

(2) การออกคำบังคับ ซึ่งควรกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจออกคำบังคับเพื่อกำหนดเงื่อนไขและวิธีการบังคับคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด

(3) การออกหมายบังคับคดี หากลูกหนี้เพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในคำบังคับภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล กฎหมายควรกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจออกหมายบังคับคดีได้ด้วยตนเอง ซึ่งให้มีผลเสมือนเป็นหมายบังคับคดีที่ออกโดยศาล เพื่อให้เกิดสิทธิของเจ้าพนักงานบังคับคดีอันสามารถดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้

(4) การเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ซึ่งในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาล ควรกำหนดให้นำวิธีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(5) นิยามคำว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือ ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งในคดีที่สามารถบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลได้นั้น ควรให้ความหมายรวมถึง เจ้าหนี้ หรือ ลูกหนี้ ด้วย เนื่องจากเป็นการนำวิธีการบังคับคดีตามคำพิพากษามายกบังคับใช้โดยอนุโลม

(6) การให้อำนาจพนักงานบังคับคดีเอกชน ควรต้องมีการกำหนดเพิ่มเติมบทนิยามของเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ความหมายรวมถึงพนักงานบังคับคดีเอกชนผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการบังคับคดีด้วย

4.3 การร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานบังคับคดีเอกชน

การให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินการบังคับคดีได้นั้นจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อรับรองการทำงานของภาคเอกชน โดยต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงอำนาจหน้าที่ ข้อห้าม มรรยาทและบทลงโทษของพนักงานบังคับคดีเอกชน โดยรวบรวมไว้กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งอาจกำหนดให้ใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานบังคับคดีเอกชน” โดยร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานบังคับคดีเอกชน ควรมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

(1) บทนิยาม “พนักงานบังคับคดีเอกชน” ให้หมายความว่า ผู้ที่สภาวิชาชีพบังคับคดีเอกชนได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นพนักงานบังคับคดีเอกชน

(2) ให้มีสภาวิชาชีพพนักงานบังคับคดี ซึ่งมีการกำหนดสถานะของพนักงานบังคับคดี ให้มีสถานะเป็นวิชาชีพ จำเป็นต้องกำหนดให้สภาวิชาชีพขึ้น

(3) ให้มีคณะกรรมการบังคับคดีเอกชน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนดำเนินการในนามของสภาวิชาชีพ โดยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้

(4) การอนุญาตให้เป็นพนักงานบังคับคดีเอกชน ซึ่งเป็นการกำหนดทางด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นพนักงานบังคับคดีเอกชน ให้มีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐ และจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าเนติบัณฑิตฯ เพื่อความเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ

(5) การจัดตั้งสำนักงานบังคับคดีเอกชน โดยการกำหนดให้พนักงานบังคับคดีเอกชนต้องสังกัดสำนักงานบังคับคดีเอกชน ผู้ขอรับใบอนุญาตจึงต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

(6) วิธีการการบังคับคดีของพนักงานบังคับคดีเอกชน ซึ่งควรกำหนดให้พนักงานบังคับคดีเอกชนมีสิทธิทำการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังเช่นเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐ

(7) เรื่องความรับผิดชอบของพนักงานบังคับคดีเอกชน ควรให้สภาวิชาชีพ ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งการบังคับคดีของพนักงานบังคับคดีเอกชน เว้นแต่ความเสียหายไม่ได้เกิดจากการบังคับคดีหรือหากความเสียหายเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้สภาวิชาชีพ ใช้สิทธิไล่เบี่ยเอาสำนักงานบังคับคดีเอกชนที่ผู้นั้นสังกัดอยู่

(8) การประพัตติผิดมรรยาท เนื่องจากพนักงานบังคับคดีเอกชนมีสถานะเป็น วิชาชีพบังคับคดี จึงจำเป็นต้องมีระเบียบมรรยาทของการเป็นพนักงานบังคับคดีเอกชนให้พนักงานบังคับคดีเอกชนต้องปฏิบัติตาม

(9) บทกำหนดโทษพนักงานบังคับคดีเอกชน ควรมีทั้งโทษตามมรรยาทจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่นการภาคทัณฑ์ การห้ามทำการเป็นพนักงานบังคับคดีเอกชน หรือการเพิกถอนใบอนุญาต และโทษที่เกิดจากการกระทำที่ฝ่าฝืนร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

ซึ่งแนวทางการจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีก่อนฟ้องคดีต่อศาลโดยหน่วยงานภาคเอกชนสามารถสร้างความยุติธรรมอันรวดเร็วตามวัตถุประสงค์หลักแห่งการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งยังลดปัญหาความเสียหายที่อาจจะเกิดต่อฝ่ายเจ้าหน้าที่จากความล่าช้าของการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่งานด้านการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งเป็นลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล อันทำให้ศาลสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีต่างๆ ได้ด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังเป็นภาระงานของเจ้าพนักงานบังคับคดีของรัฐ ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงานด้านการบังคับคดีในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการยุติธรรมที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (2559) : แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม
แห่งชาติ พ.ศ. 2558-2559 : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- จรัญ ภักดีธนากุล (2556) : กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง (ประเทศไทย)
- ธนกร วรปรัชญากุล : เจ้าพนักงานบังคับคดีในฝรั่งเศส สืบค้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2558 จาก
www.humanrights.go.th/index.php?option=corm
- พีรยา พรหมพารักษ์ (2553) : แนวทางการถ่ายโอนงานด้านการบังคับคดีสู่ภาคเอกชน : วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรรัชย์ บุญบำรุง (2546) แนวคิดการใช้สิทธิทางศาล วารสารนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2
- สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ และคณะ (2550) : รายงานการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับคดี
แพ่ง : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสนีย์ ปราโมช (2525) : คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยคำประกัน จำนอง
จํานำ : กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ